

Seminar beleggen voor uw pensioen

Evert van Zwol
bestuurslid

Gilliam van Wijlick
VNV

Josje Wijckmans
actuaris

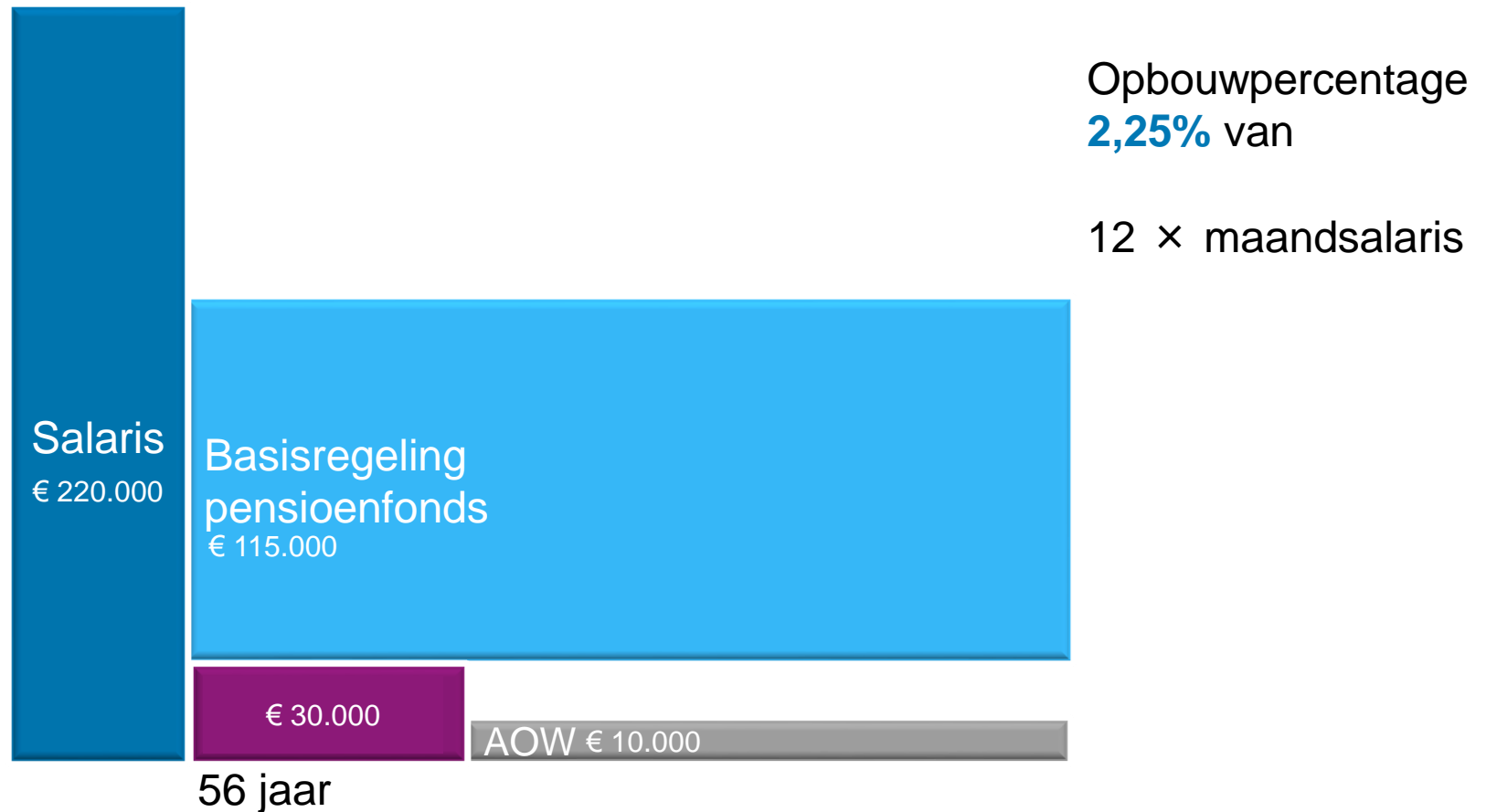
Pieter Westland
beleggingsstrateeg

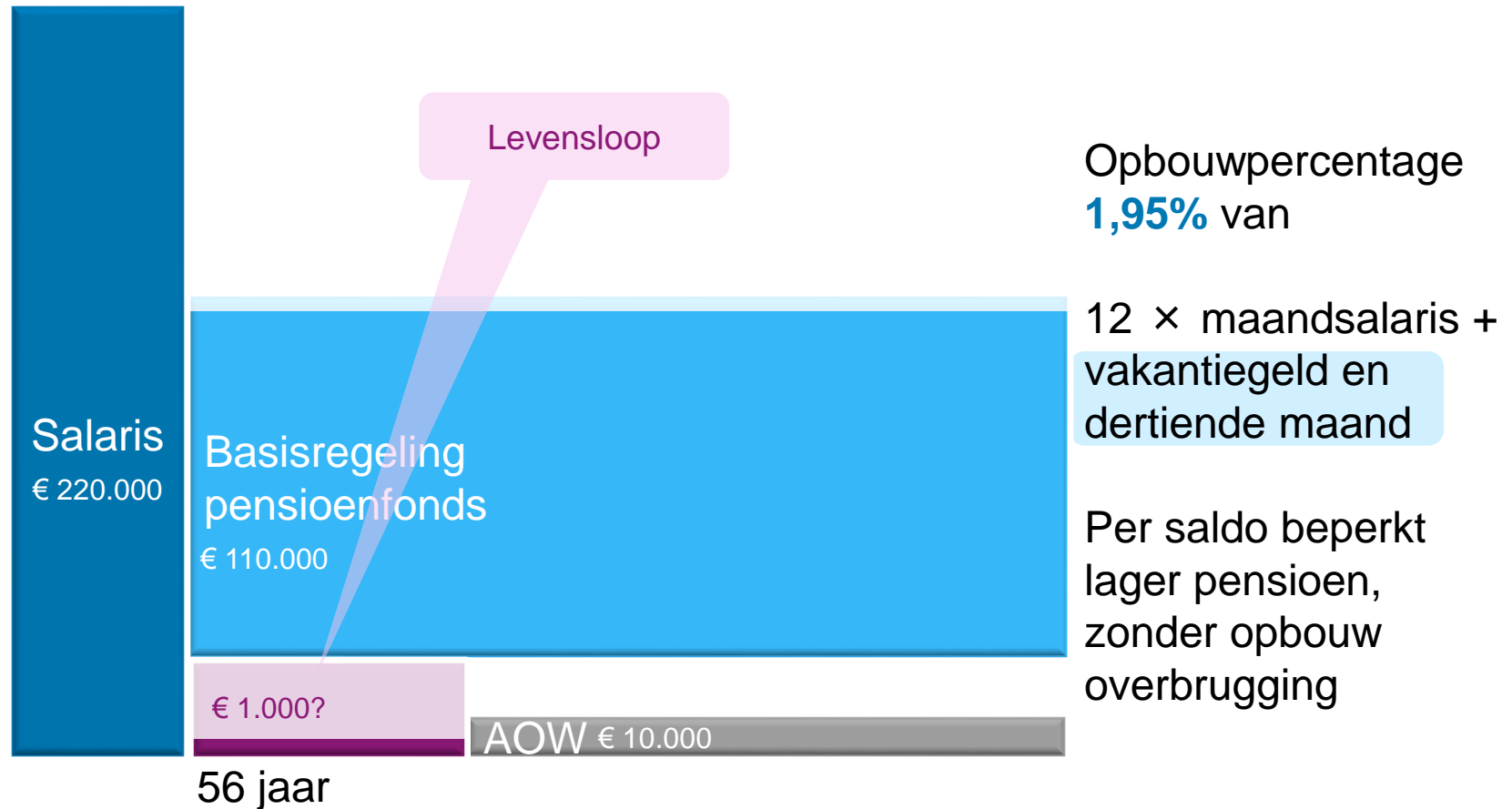
Beleggen voor uw pensioen

- De basispensioenregeling
- Veranderingen in 2020
- MijnKLMPensioen
- Pensioen op de loonstrook
- De netto pensioenregeling
- Nabestaanden- en wezenpensioen
- Beleggen voor uw pensioen

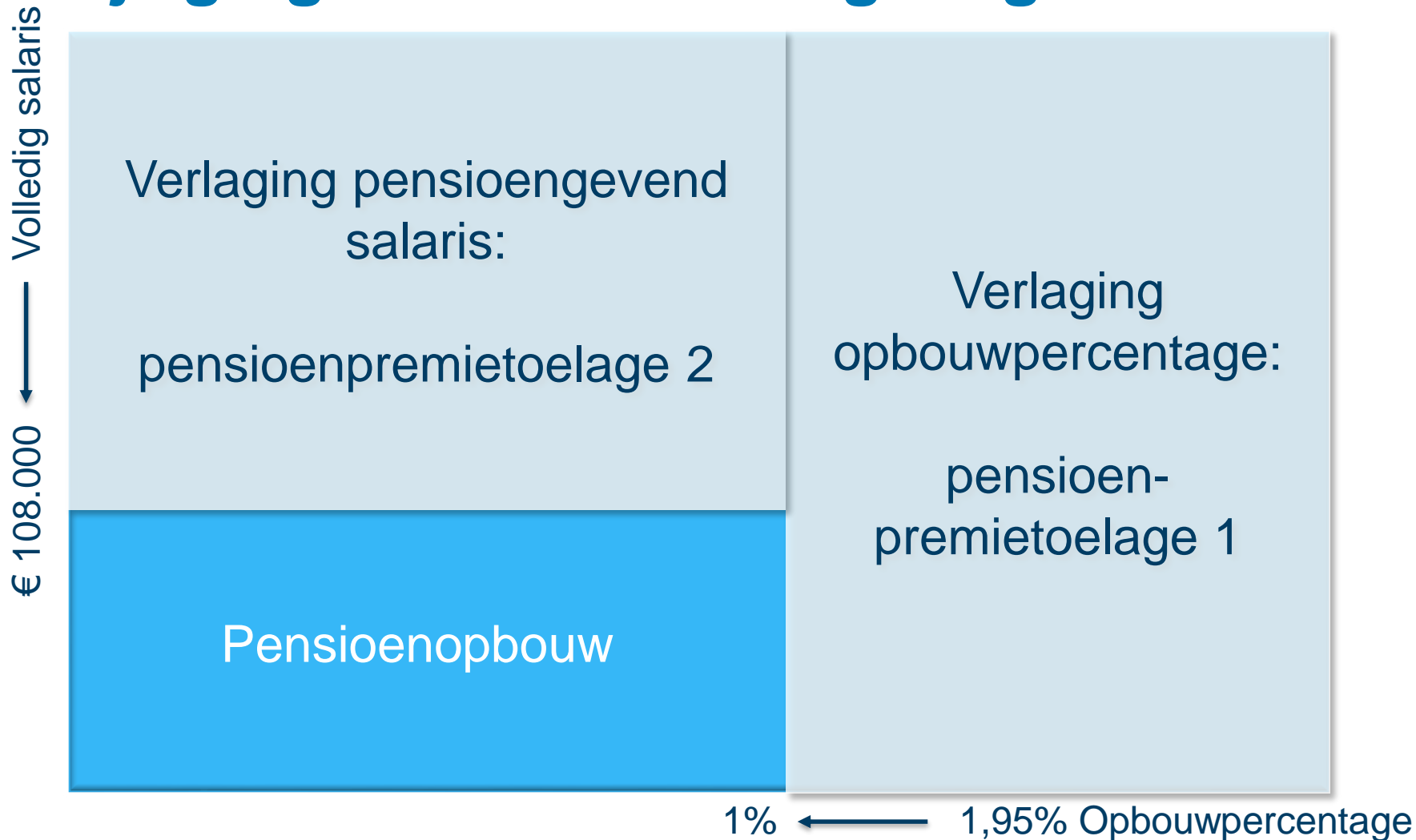
De basisregeling tot 2006: Pensioen ca 50% van laatste loon

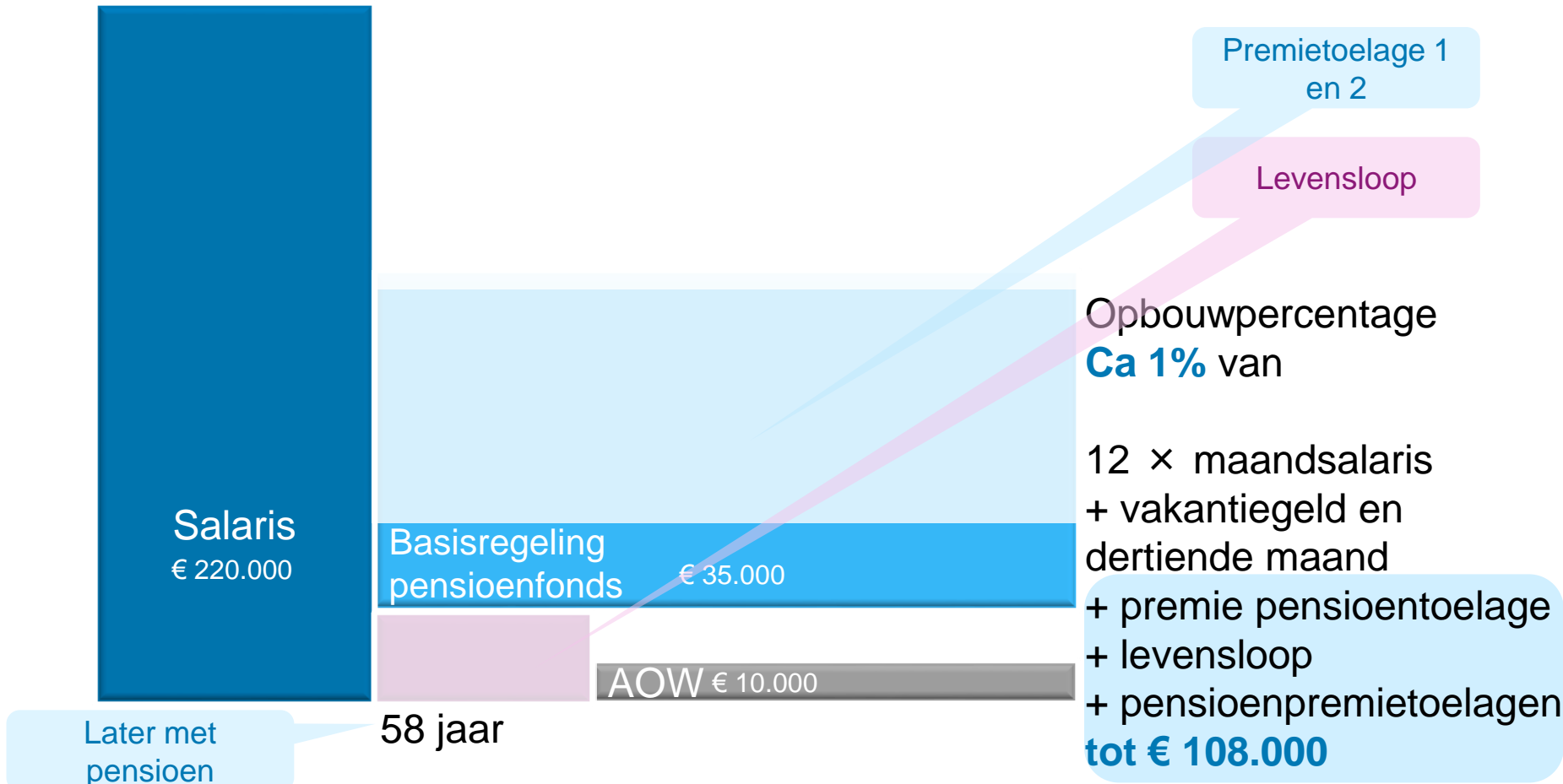
De basisregeling tussen 2006 en 2015: Pensioen ca 50% van laatste loon

Wijzigingen in de basisregeling in 2015

De basisregeling nu: Pensioen ca 30% van loon tot € 108.000

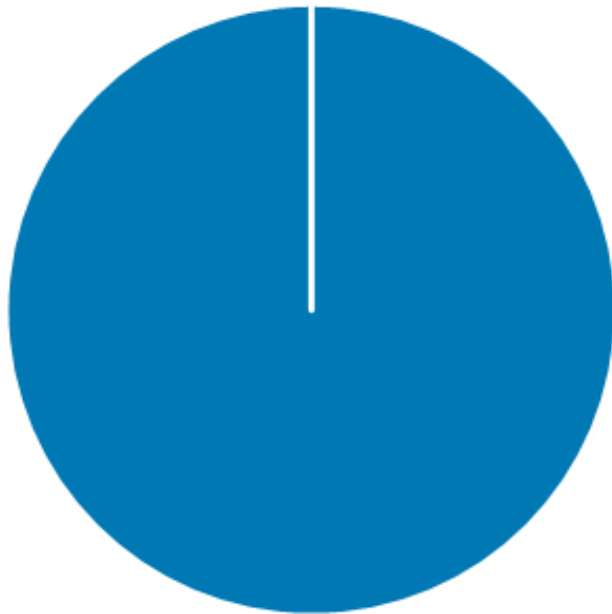

De netto regeling: Aanvulling over loon boven € 108.000

De veranderingen

Voor 2015

Nu

■ Basispensioen ■ Basispensioen ■ Netto pensioen ■ Geen pensioen

MijnKLMPensioen

- Via www.klmvliegendfonds.nl
- Inloggen met DigiD
- Vragen?
Bel ons op 020 – 426 62 20
Wij kunnen met u meekijken!

Uw pensioen in MijnKLMPensioen

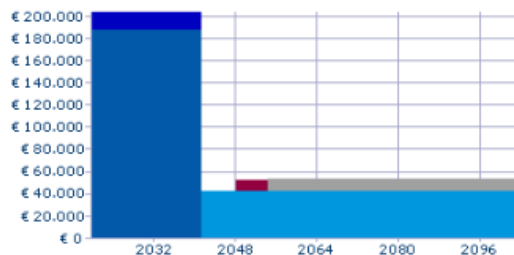
MIJN BASISPENSIOEN

Basis
Ouderdomspensioen

Bij overlijden
Nabestaandenpensioen

Bij arbeidsongeschiktheid
Invaliditeitspensioen

WELK OUDERDOMSPENSIOEN KUNT U VERWACHTEN?

Uw inkomen (bruto in € per jaar)

Datum

Leeftijd (j^rmond)

Percentage werkend

- Jaarsalaris
- Pensioenpremiecompensatie
- Ouderdomspensioen
- AOW-hiaatcompensatie
- AOW

Bruto per jaar

Netto per maand (indicatie)

OVERZICHT VAN UW KEUZEMOGELIJKHEDEN

Keuzes die u maakt voor pensionering

Parttime werken

U blijft tot aan uw pensioen op basis van 100% werken.

Eerder met pensioen

U gaat met pensioen op 24 juni 2041 (leeftijd 58 jaar).

Keuzes die u maakt bij pensionering

Ongeveer zes maanden voor pensioendatum vragen wij u deze keuzes te maken.

Hoogte nabestaandenpensioen vanaf uw pensioendatum bepalen

Tot uw pensioendatum is het nabestaandenpensioen op risicobasis verzekerd. Deze risicoverzekering vervalt op pensioendatum. Er is dan geen nabestaandenpensioen voor uw partner, tenzij u bij pensionering kiest om een deel van uw ouderdomspensioen om te zetten in nabestaandenpensioen.

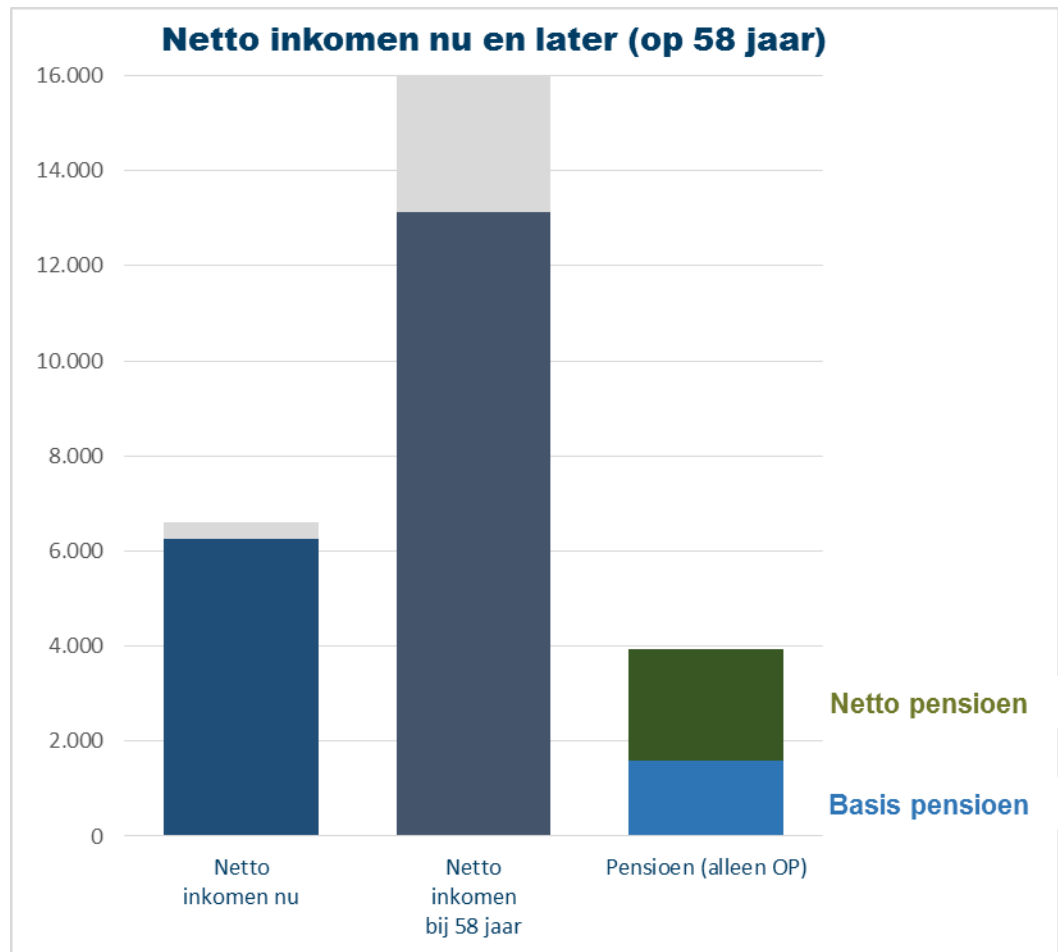
De hoogte van het ouderdomspensioen variëren

Voorbeeld voor vlieger 35 jaar (alleen OP)

Maandsalaris*

- nu € 10.000
- op 58 jaar € 19.000

- *Maandsalaris* = bruto, incl. L,P,F, excl. overige toelagen
- *Alleen OP* = zonder NP voor partner

Voorbeeld loonstrook voor vlieger van 35 jaar

	voor 2006	voor 2015	in 2019	in 2020
Maandsalaris incl L, P en F	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
1 WG bijdrage levensloop		€ 559	€ 559	€ 559
2 Pensioenpremietoelage 1			€ 1.579	€ 1.483
3 Pensioenpremietoelage 2			€ 999	€ 915
4 Premie pensioentoeelage	€ 1.100	€ 1.100	€ 1.100	€ 1.100
5 Verl. Pensioenpremietoel.			-€ 1.919	€ 0
7 WN pensioenpremie	-€ 1.400	-€ 1.400	-€ 1.400	-€ 1.400
		-€ 559	-€ 559	-€ 559
Loon voor alle heffingen	€ 9.700	€ 9.700	€ 10.359	€ 12.098
Loonheffing	-€ 4.481	-€ 4.481	-€ 4.822	-€ 5.722
netto	€ 5.219	€ 5.219	€ 5.537	€ 6.376
10 inhouding netto pensioen				
o.b.v. toelagen			€ 318	
o.b.v. fiscaal maximum/100%			€ 340	€ 456
uitbetalingsbedrag	€ 5.219	€ 5.219	€ 5.219	€ 5.920
waarvan saldo pensioenpremietoelagen en inhouding netto			€ 0	€ 701

Netto pensioenregeling

Verhoogt pensioeninkomen naar circa 30% van laatste loon

Voordelen

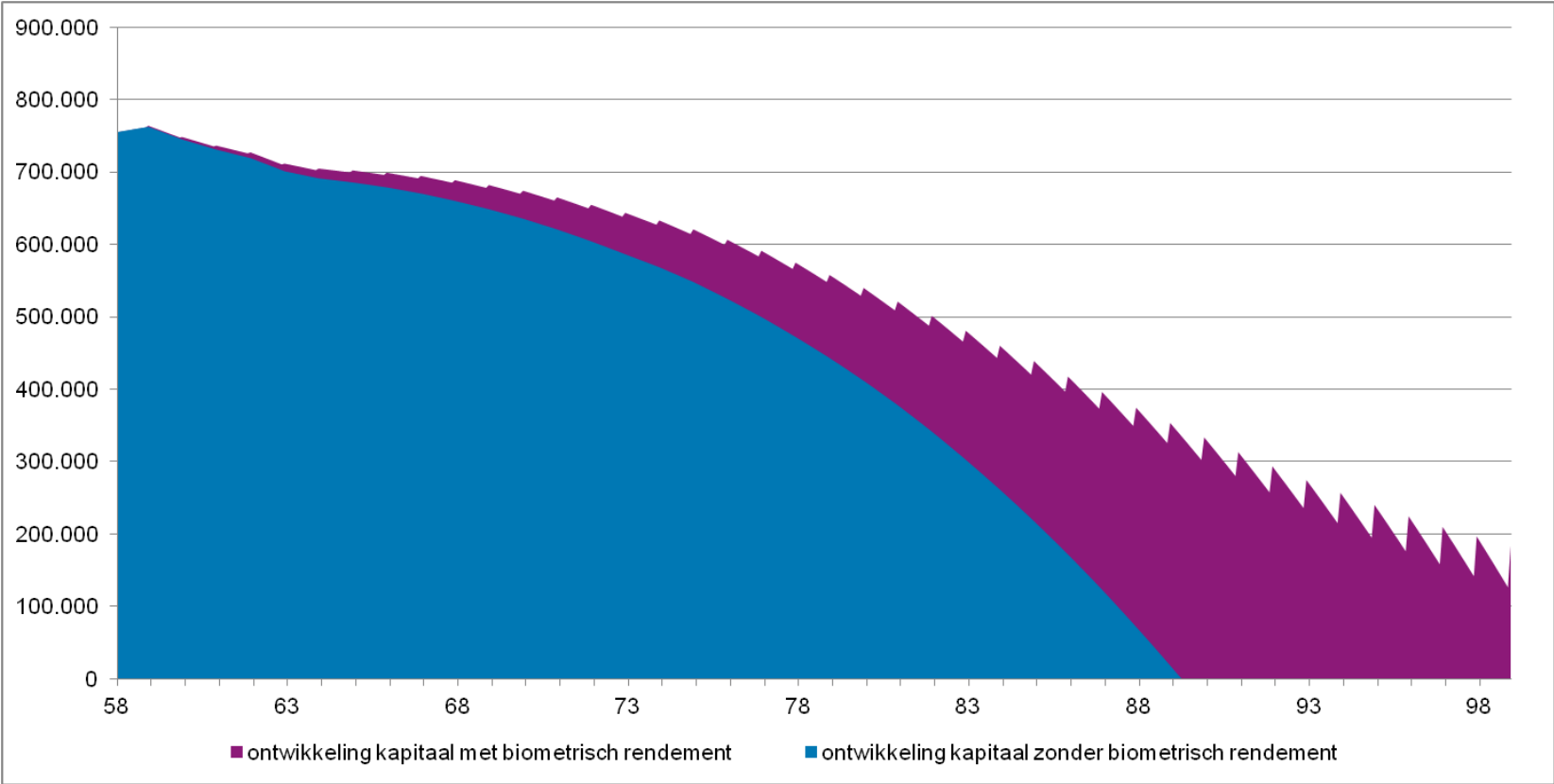
- Kapitaal vrijgesteld van Box III belasting
- Belegt in grotendeels dezelfde beleggingsproducten als de basisregeling: lage kosten en goede spreiding
- Keuze: meer of minder beleggingsrisico
- Volledige dekking partnerpensioen en wezenpensioen tot aan de pensioendatum (en daarna indien gewenst)
- Na pensioeningang levenslange uitkering
- Deelname zonder medische waarborgen*, ook bij beroepsongeschiktheid

Nadelen

- Ingelegde premie heeft pensioenbestemming: niet vrij opneembaar
- Indien geen nabestaandenpensioen of wezenpensioen verzekerd bij overlijden, vervalt het pensioenkapitaal aan het fonds

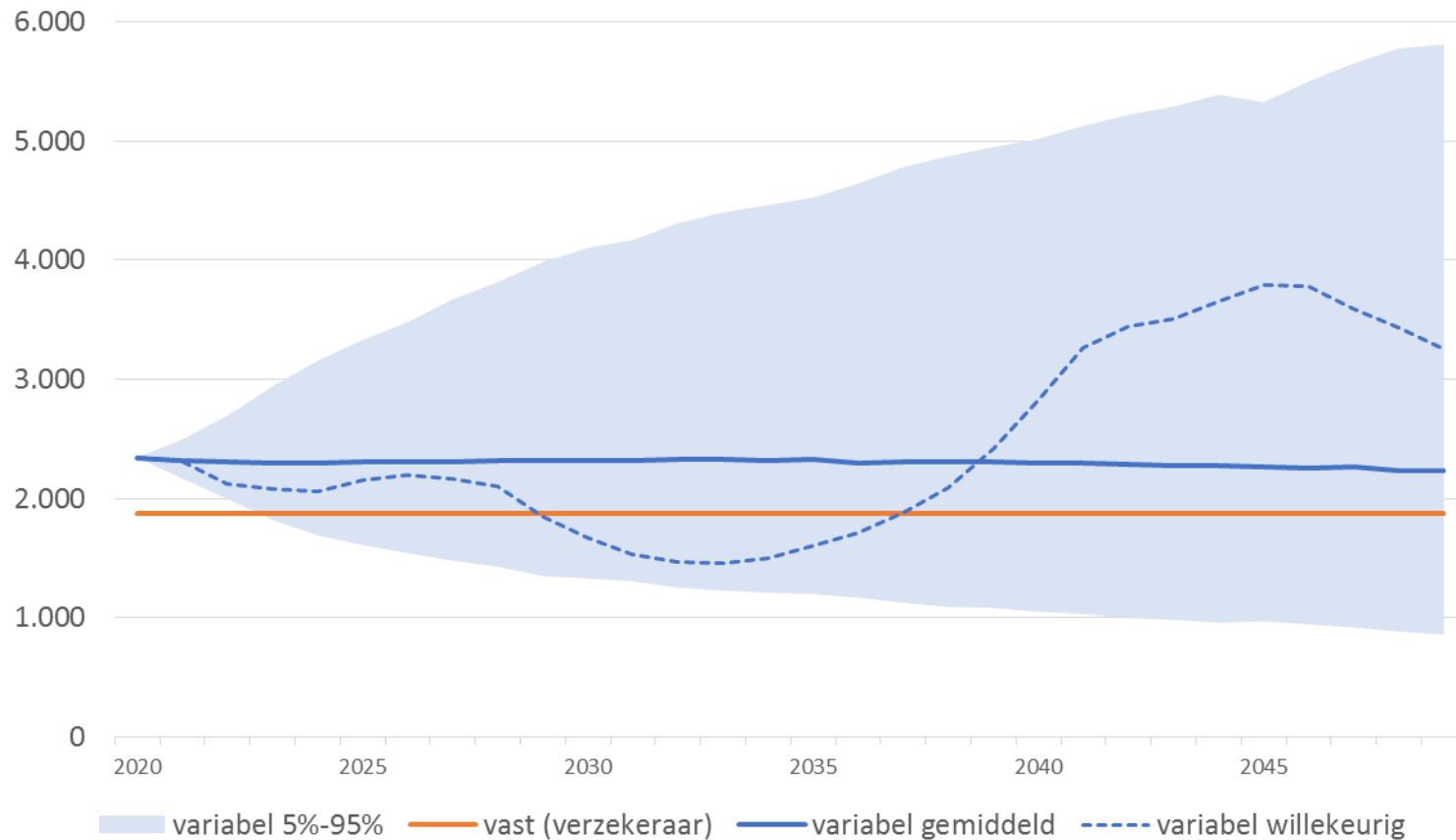
* Medische keuring indien deelname na eerder afzien van deelname

Levenslange uitkering (collectief)

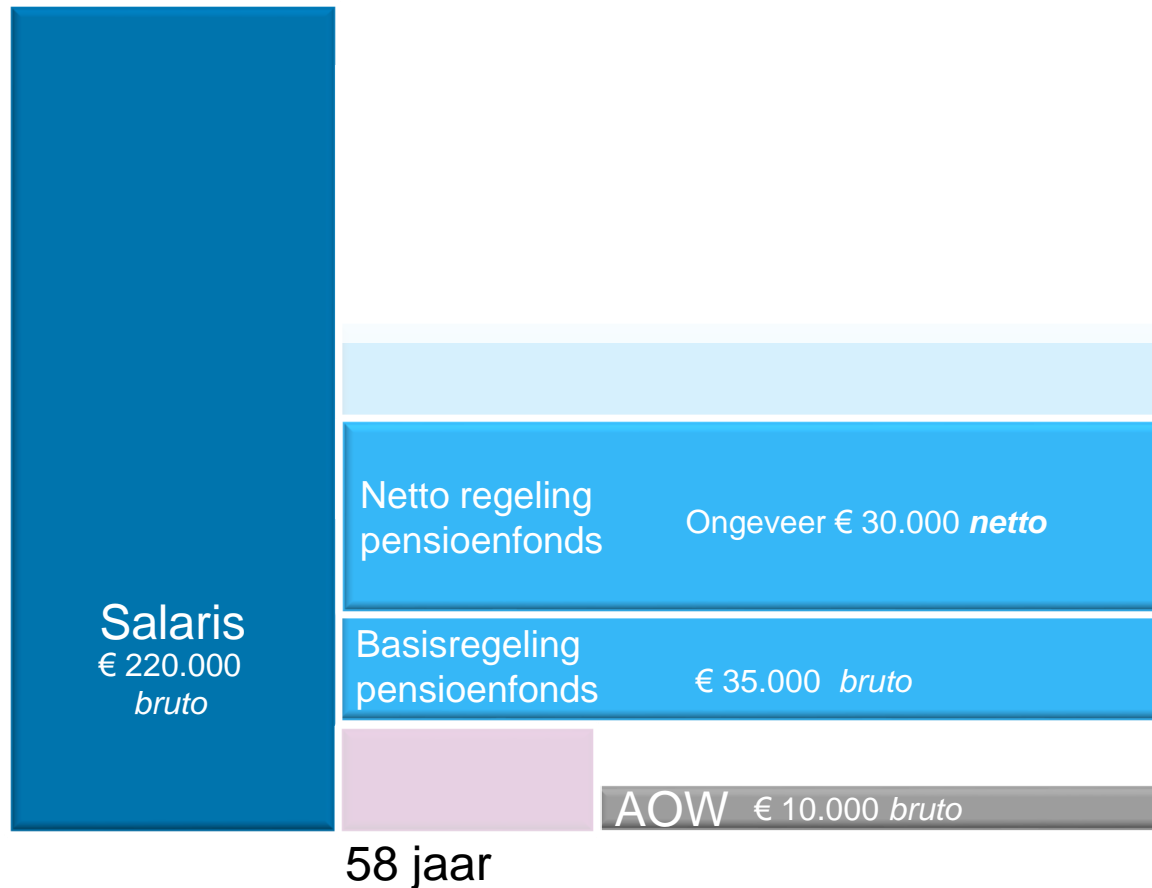
Keuzes in de netto pensioenregeling

Keuze: vast of variabel

De netto regeling: Aanvulling over loon boven € 108.000

Inleg netto regeling afhankelijk van leeftijd
Over 12 × maandsalaris + vakantiegeld en dertiende maand + premie pensioentoeelage + levensloop + pensioenpremiëtoelagen **boven € 108.000**

Uitkering afhankelijk van (o.a.) rente en rendement

Uw pensioen in MijnKLMPensioen

MIJN NETTO PENSIOEN

Home » Mijn netto pensioen

UITKERING NETTO PER MAAND ?

Ouderdomspensioen vanaf 15 januari 2033

[Redacted]

Bij overlijden voor uw pensioering Bij overlijden na uw pensioering

[Redacted] Nabestaandenpensioen
[Redacted] Wezenpensioen per kind (maximaal 6)

Bekijk verschillende scenario's →

MIJN KEUZES

Risicoprofiel: Offensief ✎

Beleggingswijze: Neutraal ✎

Uitkeringstype: Variabel beleggingspensioen ✎

Mijn documenten →

PREMIE PER 01-02-2019

[Redacted]

Premieontwikkeling →

HUIDIG KAPITAAL PER 01-11-2018

[Redacted]

Historische rapportage →

Uw nabestaandenpensioen in Mij nKLM Pensioen

MIJN BASISPENSIOEN

Basis
Ouderdomspensioen

**Bij overlijden
Nabestaandenpensioen**

Bij arbeidsongeschiktheid
Invaliditeitspensioen

WELK PENSIOEN KUNNEN UW NABESTAANDEN VERWACHTEN?

Bij uw overlijden voor pensioering ⓘ
(in € per jaar)

Uw partner ontvangt

Vanaf uw overlijden tot zijn/haar AOW-leeftijd

- Bruto nabestaandenpensioen

- Netto nabestaandenpensioen

Vanaf zijn/haar AOW-leeftijd zolang hij/zij leeft

- Bruto nabestaandenpensioen

- Netto nabestaandenpensioen

Uw kinderen ontvangen per kind

Vanaf uw overlijden tot 18-jarige leeftijd of als zij studeren tot 27-jarige leeftijd

- Bruto wezenpensioen

Bij uw overlijden na pensioering ⓘ
(in € per jaar)

Uw partner ontvangt

Vanaf uw overlijden tot zijn/haar AOW-leeftijd

- Bruto nabestaandenpensioen

- Netto nabestaandenpensioen

Vanaf zijn/haar AOW-leeftijd zolang hij/zij leeft

MIJN NETTO PENSIOEN

**Bij overlijden
voor uw pensioering**

Bij overlijden
na uw pensioering

Nabestaandenpensioen

Wezenpensioen per kind (maximaal 6)

Bij overlijden
voor uw pensioering

**Bij overlijden
na uw pensioering**

Nabestaandenpensioen

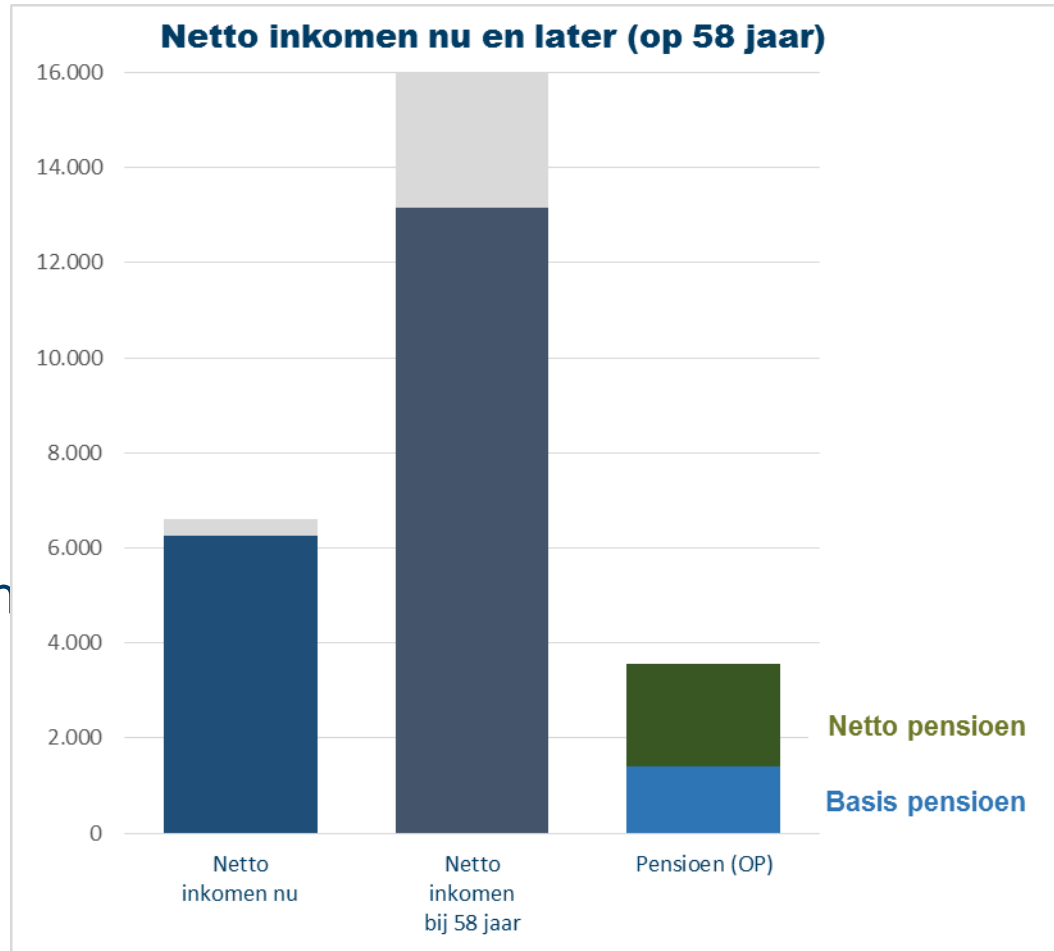
Wezenpensioen per kind (maximaal 6)

Voorbeeld voor vlieger 35 jaar (OP+NP)

Maandsalaris*

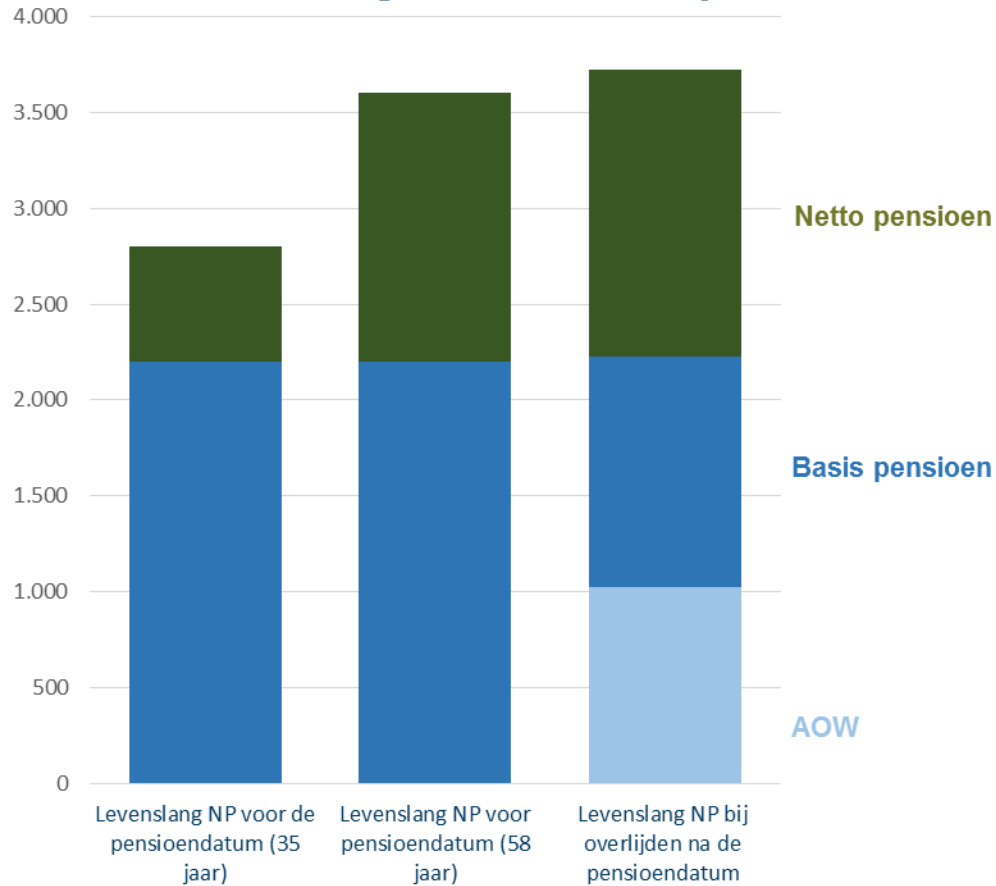
- nu € 10.000
- op 58 jaar € 19.000

- *Maandsalaris* = bruto, incl. L,P,F, excl. overige toelagen
- *OP+NP* = met NP voor partner

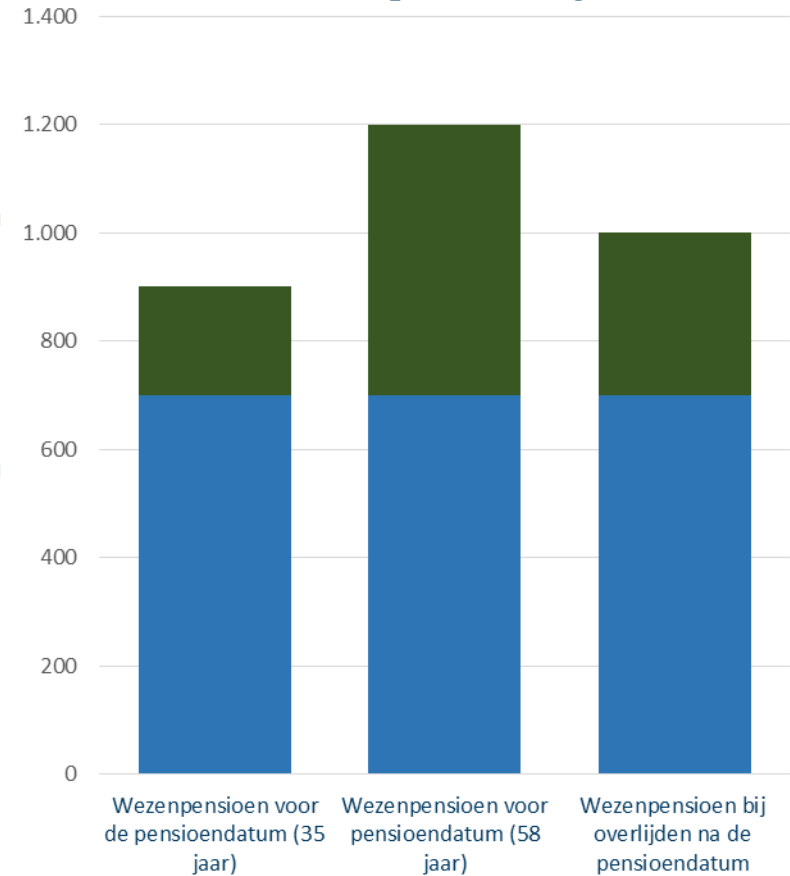

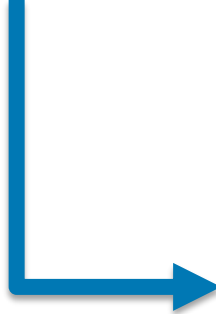
Voorbeeld voor vlieger 35 jaar

Netto bedragen nabestaandenpensioenen

Netto bedragen wezenpensioenen

Vraag

Wat doet u met uw 'pensioengeld'?

- Beleggen in...
- Sparen
- Verzekeringsproducten

'DHZ-pensioen'

- Uitgeven

	1050	Salaris Vlg KLM
	1051	Functietoelage Vlg KLM
	1052	L + P factor Vlg KLM
1	1085	WG bijdrage levensloop
2	2590	Pensioenpremietoelage 1
3	2591	Pensioenpremietoelage 2
4	2592	Premie pensioentoeelage
5	2597	Verl. Pensioenpremietoel.
6		Compensatieregeling
7	2550	WN pensioenpremie
8	2512	Aanvullend IP Vliegers
9		Levensloopregeling
		Loon voor alle heffingen
		Loonheffing
		Nettoloon
		Bijdrage WGA
	2440	Extra vervoersinhouding
	3301	Vakbondscontributie VNV
	4550	Sundries
	4609	Daggeld
10	2600	Inhouding netto pensioen

Belang van oudedagsvoorziening voor de vlieger

- Relatief hoge levensverwachting
- Relatief lage pensioenleeftijd
- Relatief hoog salaris

Inflatie-
en langlevens-
risico

Toch: grote individuele verschillen, zoals:

- Life goals
- Voorkeur voor zekerheid of risico
- Mogelijkheid tot nemen van risico
- Aantal kinderen en (ex-)partners
- Vermogenspositie

A. Basisregeling

- Pensioenaanspraak, levenslange bruto uitkering, sinds 2015 opbouw beperkt
- Collectief belegd volgens één beleggingsmix
- Indexatie-ambitie (looninflatie)
- Kort- en langlevensrisico gedeeld
- Box 1

A. Hoe belegt het pensioenfonds in de basisregeling?

1. Het fonds neemt **beleggingsrisico** omdat dit nodig is voor de realisatie van een **welvaartsvast** pensioen. Het nemen van beleggingsrisico wordt op de lange termijn beloond.
2. De strategische assetallocatie is de **belangrijkste keuze** in het beleggingsproces.
3. Het is belangrijk te **doorgronden** waarin je belegt. Dit verhoogt tevens het vertrouwen van de deelnemers.

A. Hoe belegt het pensioenfonds in de basisregeling?

- Spreiding
- Lange termijn → inflatie
- Risicobewust

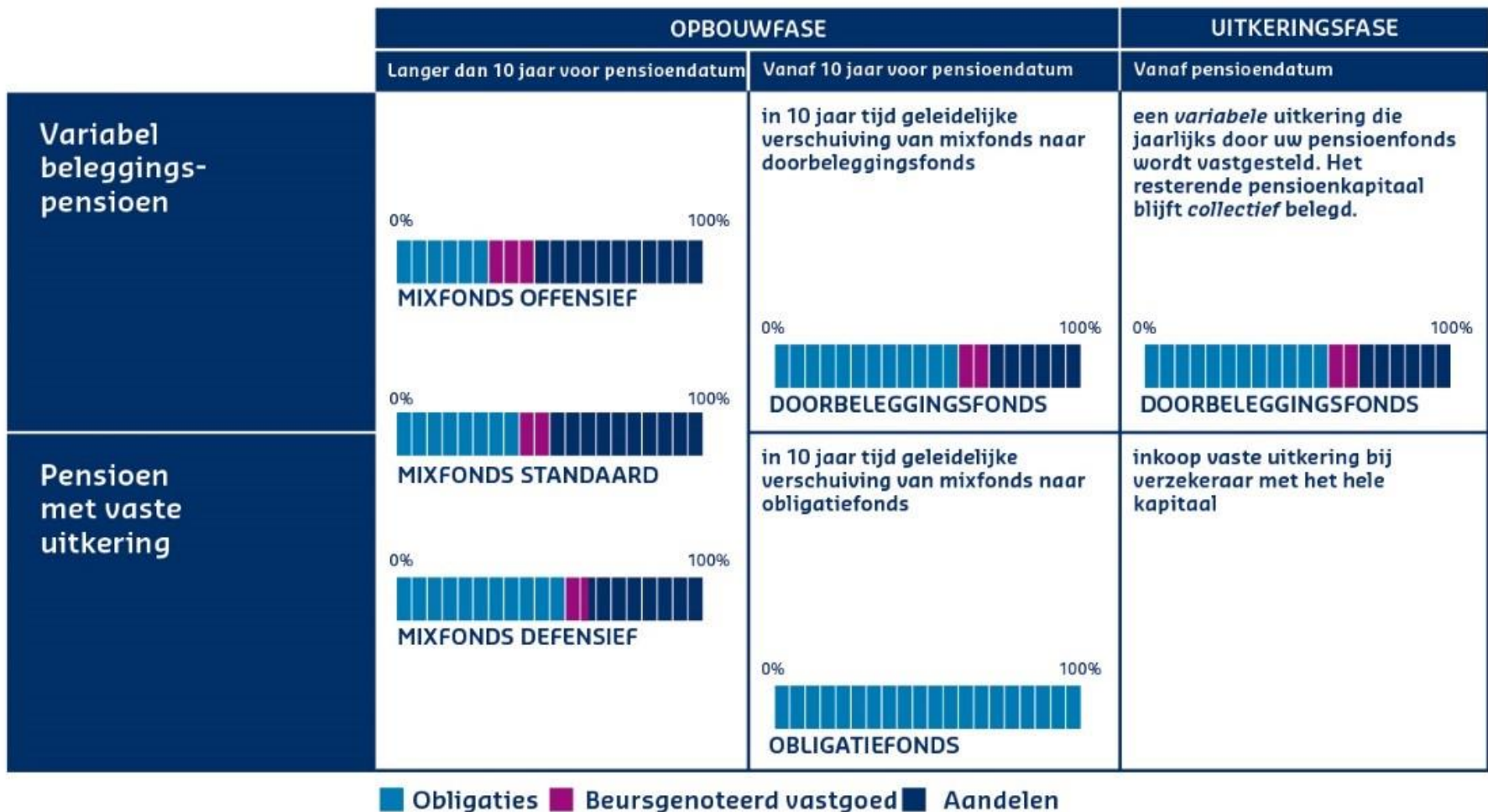
A. Hoe belegt het pensioenfonds in de basisregeling?

Beleggingscategorie	Strategie	Gewicht
Vastrentende waarden		55,00%
	Global ILB's ¹	
	Eurozone Staatsobligaties	
	Global Credits	
	Nederlandse woninghypotheken	
	VS High Yield	
	Leveraged loans	
	EMD external	
	EMD local currency	
	EMD Corporates	
Aandelen		30,00%
	Wereldwijd large & mid cap	
	Noord-Amerika small cap	
	Europa & Midden Oosten small cap	
	Opkomende - en frontiermarkten	
	Wereldwijd defensief	
	Private equity	
Vastgoed		15,00%
	Europa privaat	
	Noord-Amerika privaat	
	Azië Pacific privaat	
	Europa publiek	
	Noord-Amerika publiek	
	Azië Pacific publiek	
Liquide middelen		
Totaal		100%

B. Netto-regeling

- Pensioenaanspraak, levenslange uitkering
- Collectief belegd volgens beleggingsmix mixfonds dat u kiest
- Waardeverandering uitkering (inflatie) na pensioendatum afhankelijk van keuze deelnemer, rendementen en rente-ontwikkeling
- Kort- en langlevensrisico gedeeld, NP keuze
- Box 3, maar: vrijgesteld van vermogensrendementsheffing

B. Hoe belegt het pensioenfonds in de nettoregeling?

Rendementen mixfondsen netto regeling

Mixfonds	Q4 2017	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	t/m Q3 2019
Defensief	1,2%	- 1,5%	2,6%	0,9%	- 4,6%	- 2,8%	9,7%	3,1%	5,3%	19,1%
Standaard	2,1%	- 2,6%	3,0%	1,8%	- 6,8%	- 5,1%	10,8%	1,9%	4,4%	18,0%
Offensief	1,6%	- 2,8%	3,9%	2,0%	- 7,7%	- 5,2%	12,0%	1,7%	4,9%	19,4%

Lessen uit de basis- en nettoeregeling

Welke inzichten kunt u gebruiken voor het 'doe-het-zelf'-pensioen:

- Risico verminderen door te spreiden
- Omgaan met wisselende rendementen
- Inflatierisico
- Lang- en kortlevenrisico
- Life cycle beleggen

→ Bepaal vantevoren uw missie en risicobereidheid voor het DHZ-pensioen

Alternatief: Elders ‘netto-regeling’ aankopen

- Lijfrenteverzekering of koopsompolis kopen bij verzekeringmaatschappij of bank
- Meer keuzemogelijkheden m.b.t. kortlevenrisico (‘contraverzekering’)
- Naar verwachting hogere kosten dan netto-regeling pensioenfondsen
- Tegenpartijrisico op verzekeraar of bank in plaats van het pensioenfonds

C. Beleggingsmogelijkheden zoals gehoord in de cockpit

1. Op de bank
2. Eagle fund
3. Vermogensbeheer
4. Woningen kopen en verhuren
5. Hypotheek woonhuis aflossen
6. Studieschuld aflossen
7. Crypto currencies

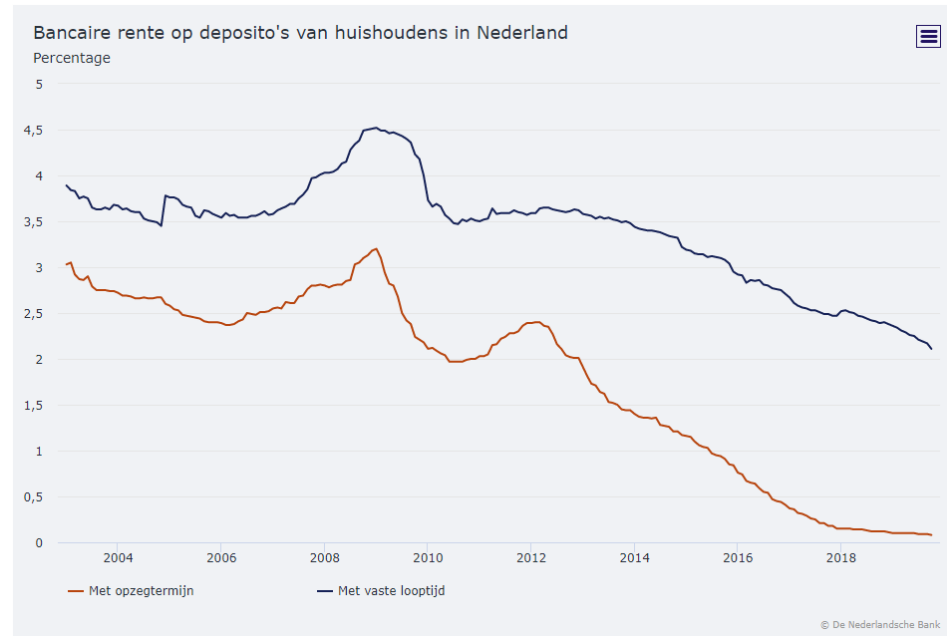
NB al dit opgebouwd vermogen valt in box 3 en wordt boven fiscale grens belast met vermogensrendementsheffing

Afwegingen bij beleggingsmogelijkheden

- Verwacht rendement na kosten
- Uw benodigd rendement na kosten
- Risico(tolerantie)
- Beleggingshorizon
- Keuzevrijheid
- Flexibiliteit m.b.t. investeren en onttrekken
- Dekking risico's/wat gebeurt er bij life events
 - Kortlevenrisico
 - Langlevenrisico
- Impact belasting
- Impact wijziging regelgeving

- Etc.

1. Op de bank

- ‘Beleggen’ met veel zekerheid en laag rendement
- Tegenpartijrisico op bankinstelling m.b.t. vermogen boven 100k-grens
- Storten en opnemen zeer flexibel
- Rente-opbrengst nihil

2. Eagle fund

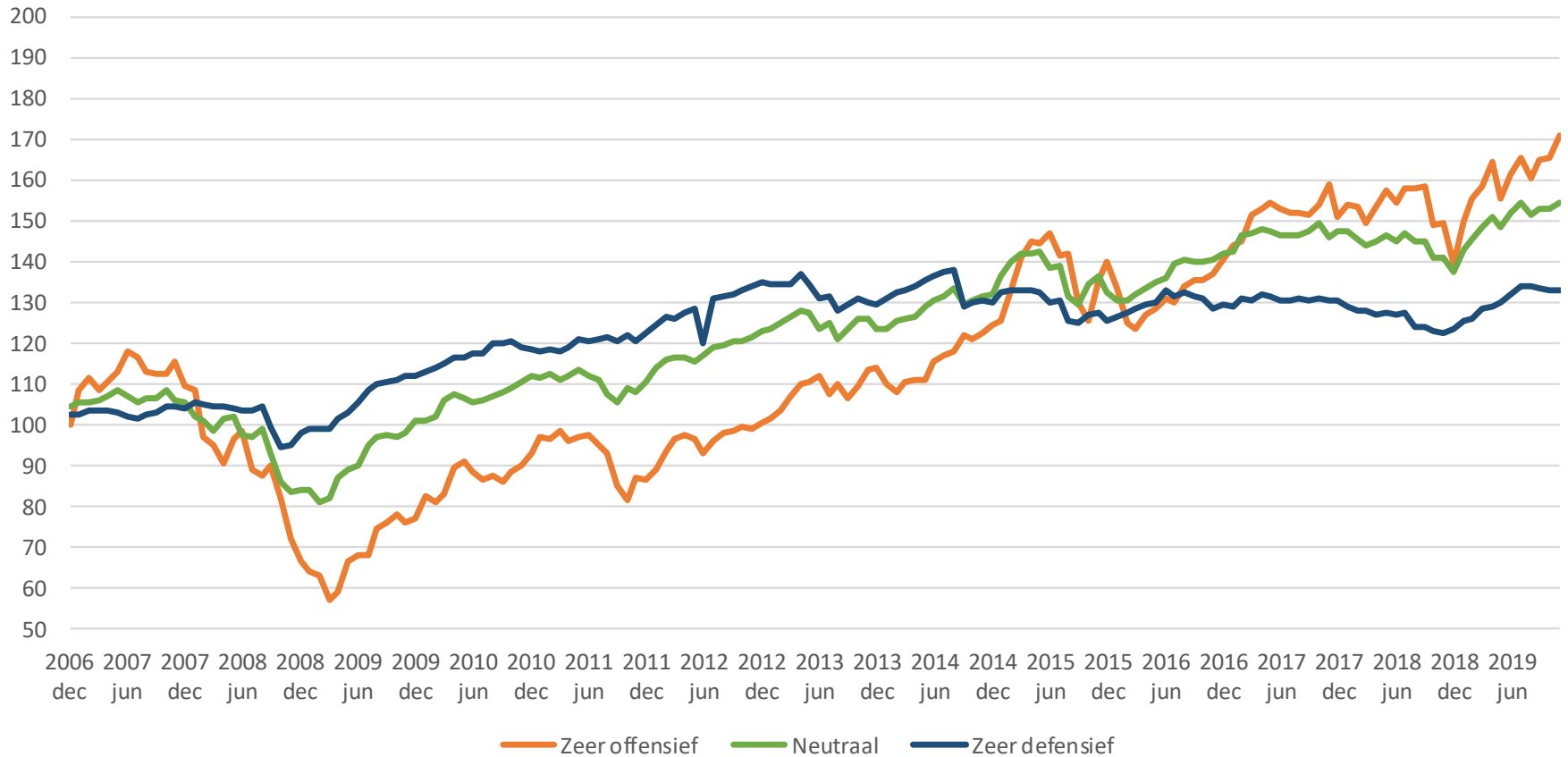
- Mixfondsen voor actieve KLM-vliegers en gepensioneerden Vliegend fonds
- Op maandbasis mogelijkheid tot storten en onttrekken

Profielen	Obligaties	Aandelen
Blue Sky Eagle Fund Zeer Defensief	100%	
Blue Sky Eagle Fund Defensief	80%	20%
Blue Sky Eagle Fund Neutraal	60%	40%
Blue Sky Eagle Fund Gematigd Offensief	40%	60%
Blue Sky Eagle Fund Offensief	20%	80%
Blue Sky Eagle Fund Zeer Offensief		100%

2. Eagle fund

- Maakt gebruik van kennis, toegang tot beleggingscategorieën en inkoopvoordelen Vliegend fonds en Blue Sky Group

Koersen profielen Eagle fund (t/m nov 2019)

3. Vermogensbeheer

Bijv. online brokers, private banking, fondsen

- + spreiding portefeuille mogelijk
- + zelf meer invloed op eindresultaat
- zelf invloed op eindresultaat
- ontwikkelen of inkopen van kennis nodig (beoordelen producten, kosten, risico's)
- keuze wel/niet omzetten kapitaal in levenslange lijfrente nodig (langlevenrisico)

Voorbeelden

SPDR® S&P 500® ETF Trust

Fund Inception Date

01/22/1993

CUSIP

78462F103

Key Features

- The SPDR® S&P 500® ETF Trust seeks to provide investment results that, before expenses, correspond generally to the price and yield performance of the S&P 500® Index
- The S&P 500 Index is a diversified large cap U.S. index that holds companies across all eleven GICS sectors
- Launched in January 1993, SPY was the very first exchange traded fund listed in the United States

Total Return

Cumulative

FIDELITY FUNDS

CHINA FOCUS FUND A-ACC-EURO

Strategie

Jing heeft een waardebeleggingsstijl. Haar bottom-up benadering focust op het bepalen van de intrinsieke waarde van een bedrijf, in plaats van op thema's. Jing begint met het identificeren van de intrinsieke waarde bij marktkapitalen en haar waarderingsbenadering staat centraal in het proces. Zij zoekt naar bedrijfsmoedelingen/managementteams van hoge kwaliteit die uit de gunst zijn gevallen door macrofactoren of korte termijn. Dit, samen met haar beleggingshorizon op lange termijn, geeft haar de mogelijkheid om aandelen te identificeren die ondergewaardeerd zijn, maar laat zouden moeten hebben bij China's structurele groeiynamiek. Jing volgt het management team paar maanden en ontmoet verschillende leden van het senior management team vooraf te beleggen. Ook evolueert ze stilletjes de portafolio met de portafolio van een bedrijf.

Kenmerken van het fonds

Introduktiedatum: 18.08.05
 Fondsheer: Jing Ning
 Aangesteld voor het fonds: 01.11.13
 Jaren bij Fidelity: 6
 Fondswaarde: € 5.637m
 Aantal participaties in fonds: 72
 Referentievaluatie: Amerikaanse dollar (USD)
 Domicilie fonds: Luxemburg
 Juridische structuur fonds: SICAV
 Beheermaatschappij: FIL Investment Management (Luxemburg) S.A.
 Kapitaalgarantie: Nee

*De positie zijn gedownload op pagina 3 van dit infoblad, in het gedeelte 'Hoe gegevens worden berekend en voorgeleed'.

Feiten over de aandelencategorieën

Er kunnen nog andere shore classes beschikbaar zijn. In het Prospectus vindt u hierover meer details.

Introduktiedatum: 24.09.07

NW-koers in valuta aandelenklasse: 17,59

ISIN: LU0318951192

SEDOL: 8244804

WKN: ADM454

Bloomberg: FFFOCJUA LX

Dividendenbeleggen

Cijfer voor de lopende kosten per jaar: 1,91% (30.04.19)

Het OCF houdt rekening met jaarlijkse beheerskosten per jaar: 1,50%

Doelstellingen en beleggingsbeleid

- Streeft naar kapitaalgroei op lange termijn met een verwacht laag inkomsteniveau.
- Ten minste 70% belegd in aandelen van Chinese ondernemingen die gereguleerd zijn in China en Hongkong en van niet-Chinese ondernemingen die een aanzienlijk deel van hun activiteiten in China uitvoeren.
- China wordt beschouwd als een opkomende markt.
- Het fonds is niet gebonden aan beperkingen op het bedrag dat het in China of Hongkong kan beleggen.
- Het fonds kan tot 10% van zijn nettovermogen direct beleggen in Chinese A- en B-aandelen (met een gezamenlijke blootstelling van directe en indirecte beleggingen van minder dan 30% van zijn vermogen).
- Is vrij om te beleggen buiten de voornaamste regio's, marktsegmenten, sectoren en activiteiten van het fonds.
- Kan direct in aandelen beleggen of kan indirect blootstelling verwerven via andere in aanmerking komende manieren, inclusief derivaten. Kan gebruikmaken van derivaten om risico's te beperken, kosten te verlagen of om extra kapitaal of inkomsten te genereren, inclusief voor beleggingsdoelstellingen, in overeenstemming met het risicoprofiel van het fonds.
- Het fonds kan vrij beleggingsbeleggingen namen binnen zijn doelstellingen en beleggingsbeleid.
- Inkomsten worden gekapitaliseerd in de aandelenlijst.
- Aandelen kunnen gewoonlijk op elke werkdag van het fonds worden gekocht en verkocht.

Onafhankelijke beoordeling

De informatie in dit hoofdstuk is de meest recente informatie op het moment van publicatie. Nadere informatie vindt u in de prospectus bij de desbetreffende toelichtingen. Het is de verantwoordelijkheid van de belegger om de informatie te beoordelen op basis van het verleden behaalde resultaten, zijn eigen betrouwbaarere indicatoren voor resultaten in de toekomst.

Morningstar Style Box

Overall Morningstar™ Rating

★★★★

SCOPE-rating:

(A)

Risico- en opbrengstprofiel van de aandelencategorie

Deze risico-indicator is overgenomen uit het essentiële-informatedocument aan het einde van de betrokken maand. Omdat deze informatie kan worden bijgewerkt tijdens een maand, verwijzen wij voor de recentste gegevens naar het essentiële-informatedocument.

- De risicocategorie is berekend op basis van historische behaalde resultaten.
- De risicocategorie is niet noodzakelijk een betrouwbare aanwijzing voor het toekomstige risicoprofiel van het fonds, is niet gegarandeerd en kan in de loop van de tijd veranderen.
- De laagste categorie betekent niet dat de belegging 'zonder risico' is.
- Het risico- en opbrengstprofiel is ingedeeld volgens het niveau van historische schommeling van de intrinsieke waarde van de aandelenklasse, en binnen deze indeling betekenen categorieën 1-2 een laag niveau van historische schommelingen, 3-5 een gemiddeld niveau en 6-7 een hoog niveau.

Factsheet | Cijfers per 31/10/2019

Robeco Global Consumer Trends Equities F EUR

Robeco Global Consumer Trends Equities belegt wereldwijd in aandelen uit ontwikkelde en opkomende landen. De selectie van deze aandelen is gebaseerd op fundamentele analyse. Het fonds belegt in een aantal structurele groeitrends in de consumentenbedrijven. De eerste is de 'digitale consument'. De tweede trend is de toename van consumentenbestedingen in opkomende markten. De derde trend richt zich op de aantrekkingskracht van 'sterke merken'. De fondsmangers proberen aandelen van de structurele winners binnen deze trends te selecteren.

Performance

	Fonds	Index
1 m	0,08%	0,39%
3 m	-0,77%	2,20%
Ytd	30,89%	22,32%
1 jaar	18,59%	14,35%
2 jaar	14,85%	9,15%
3 jaar	18,46%	10,68%
5 jaar	15,15%	9,59%
10 jaar	17,96%	11,91%
Since 06/1998	8,50%	

Geannuleerd (voor perioden langer dan een jaar) uit op door een verschil in voerperiode tussen het fonds en de index tussen performancemetingen ontstaan. Zie voor meer info pagina 6.

Rendement per kalenderjaar

Fonds	Index	
2018	1,19%	-4,85%
2017	22,27%	8,89%
2016	0,06%	11,09%
2015	16,67%	8,76%
2014	14,38%	18,61%
2016-2018	7,38%	4,80%
2014-2018	10,56%	8,23%

Geannuleerd (jaar)

Transactiekopers

31/10/19	EUR	283,31
High Yld (26/07/19)	EUR	290,97
Laagste koers Yld (04/01/19)	EUR	214,50

Referentie index

MSCI All Country World Index (Net Return, EUR)

Algemene gegevens

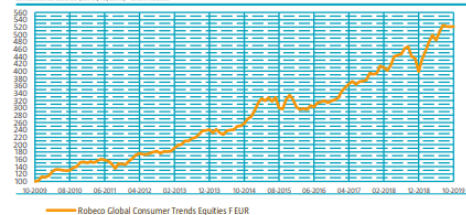
Morningstar	★★★★★
Fondstype	Aandelen
Valuta	EUR
Totale fondsgroote	EUR 2.861.600.949
Groote van de aandelen	EUR 846.274.571
Uitstaande aandelen	2.988.474
Datum te koers	21/01/2013
Einde boekjaar	31/12
Lopende kosten	0,95%
Dagelijks verhandelbaar	Ja
Dividenduitkerend	Nee
Ex-ante RatioVaR limiet	150,00%
Beheermaatschappij	Robeco Luxembourg S.A.

Kosten fonds

Beheerskosten	0,75%
Prestatievergoeding	Geen
Serviciekosten	0,12%
Expected transaction costs	0,15%

Performance

Celndeelwaarde (tot 31/10/2019) - Bron: Robeco

Performance

Op basis van de handelsoeffers behaalde het fonds een resultaat van 0,08%. Technologieaandelen presteerden afgelopen maand min of meer in lijn met de markt. Ons beste aandeel was Spotify (+26%), dat een verrassende winst rapporteerde en de verwachtingen van analisten overtrof met een sterke groei van het aantal Premium-abonnees. Bovendien signaleerde het bedrijf een toenemende belangstelling voor zijn aanbod aan podcasts. Aandelen in het segment luxe goederen deden het heel goed dankzij solide winstcijfers voor LVMH, Kering en Moncler. Beleggers waren vooral blij dat de resultaten aantoonde dat rijke Chinese consumenten nog steeds hun portemonnee trekken voor westerse luxe goederen, ondanks de maatschappelijke onrust in Hongkong. Het aandeel Tiffany steeg 34% na het overnamebod van Luxe goederenruiter LVMH op de Amerikaanse juwelier ter waarde van USD 14,5 miljard. Beleggers verwachtten dat LVMH met een hoger bod moet komen om het bedrijf daadwerkelijk over te nemen. De koers van het aandeel ligt op dit moment namelijk 5% hoger dan het bod. Aan de andere kant kenden de meeste defensieve consumenten aandelen een zwakke maand. Sinds de rotatie van roe naar waarde is de sector consument defensief flink achtergebleven bij de wereldwijde markt. Gezien de defensieve aard van de sector bleef de schade in absolute zin beperkt, maar Danone (-8%), Estée Lauder (-6%) en Starbucks (-4%) daalden allemaal.

Portfolio changes

We hebben onze resterende positie in Sands China verkocht, omdat het momentum in Macau futloos blijft. Ook de impact van de aanhoudende protesten in Hongkong speelde een rol in deze beslissing. De opbrengst hebben we herbelegd in Danone. Het Franse bedrijf uit de sector consument defensief is goed gepositioneerd in groeiende markten zoals water, babyvoeding en plantaardig voedsel. Daarnaast hebben we cashflow belegd in bestaande belangen, zoals Apple, Novozymes en Starbucks.

Marktontwikkeling

De Amerikaanse Federal Reserve (Fed) verlaagde de rente voor de derde keer dit jaar met een kwart procentpunt. Die kwam daarmee uit op een bandbreedte van 1,5% tot 1,75%. De rente wordt voorlopig echter niet verder verlaagd, wat wijst op hernieuwd vertrouwen in de kracht van de economie. Het officiële cijfer voor de groei van de Amerikaanse economie over het derde kwartaal kwam uit op 1,9%. Dat was vooral te danken aan sterke consumentenbestedingen, terwijl de investeringen van bedrijven zwak bleven. De S&P 500 Index steeg met 2,0%. In Europa ging de FTSE Eurotop 100 Index 0,5% omhoog en de Japanse Topix Index kon 5,0% bijhouden dankzij goede resultaten van toonaangevende bedrijven zoals Sony. De MSCI World All Country Index (in euro's) steeg afgelopen maand 0,4% (2,7% in USD).

Verwachting fondsmanger

De macro-economische cijfers blijven wijzen op relatief trage groei van de wereldwijde economie. De Fed heeft de rente verlaagd en houdt de economische cijfers nauwlettend in de gaten, omdat de impact van de handelsoorlog op de algemene staat van de economie nog onduidelijk is. In Europa blijft het economische momentum traag en de rente in bijna alle ontwikkelde landen, behalve in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. In opkomende markten blijft de groei hoger, hoewel de markt zich ook daar zorgen maakt over de impact van de handelsoorlog op de Chinese groei.

4. Woningen kopen en verhuren

- + huizenprijzen profiteren van schaarste
- + huursom kan inflatiecomponent hebben
- + tastbare belegging met economische rationale

4. Woningen kopen en verhuren

- uniek risico, spreiding is lastig
- kan arbeidsintensief zijn voor verhuurder
- ook huizenmarkt is niet ongevoelig voor recessie
- illiquide
- regelgevingsrisico

5. Studieschuld aflossen

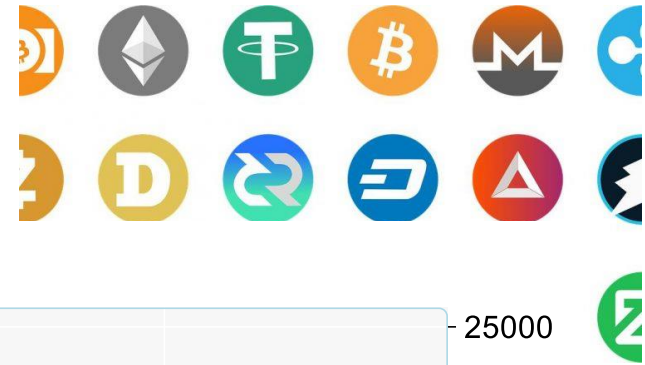
- + minder rentekosten
- + minder afhankelijkheidsrelatie met bank
- inlopen gemiste inleg voor pensioen alsnog nodig

6. Hypotheek woonhuis aflossen

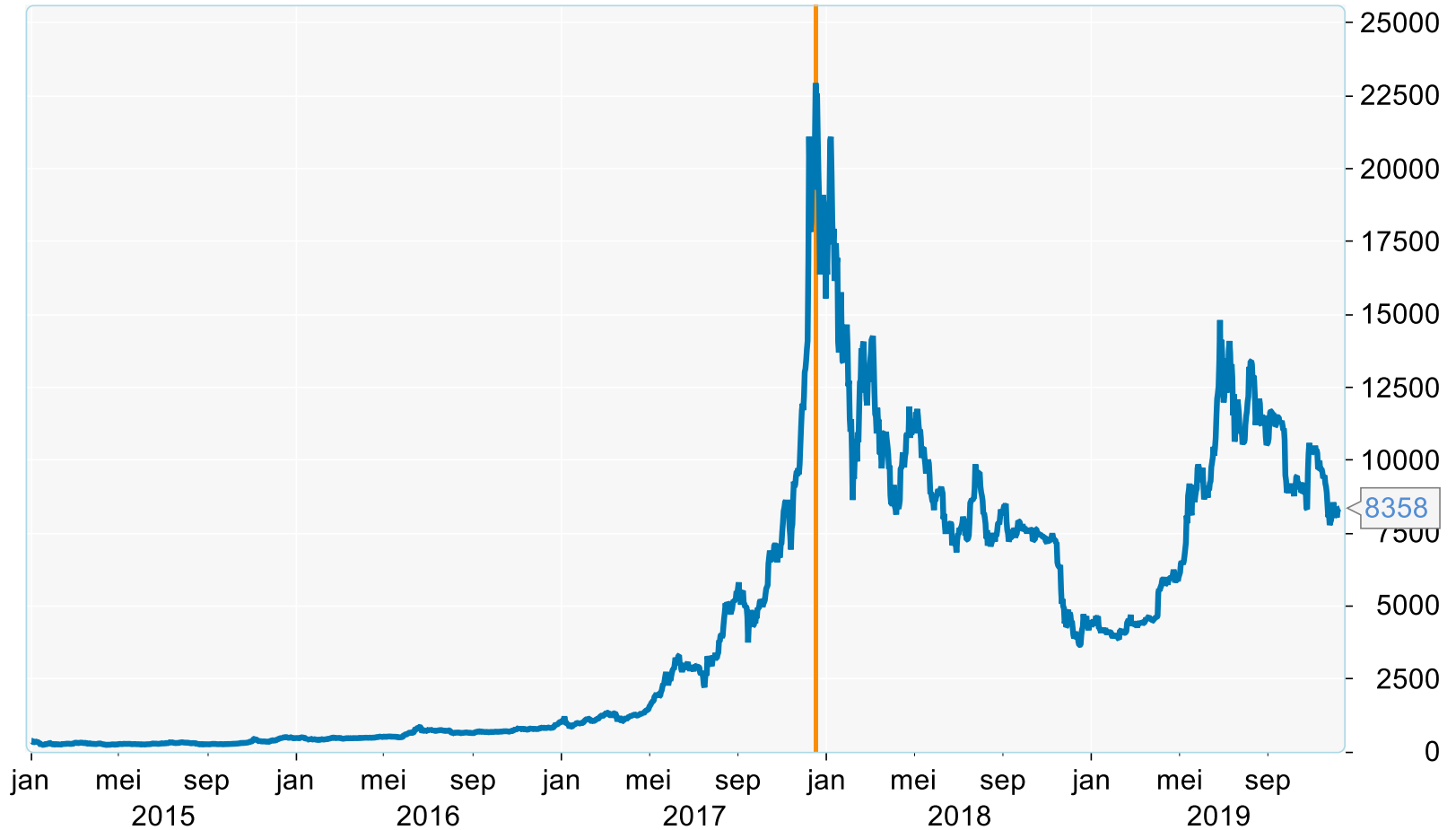

- + minder rentekosten
- + minder afhankelijkheidsrelatie met bank
- om geld vrij te maken na pensionering is evt. verhuizen nodig
- beleggen van vermogen levert wellicht hoger rendement

7. Crypto currencies

Koers bitcoin in euro

Source: Macrobond / Blue Sky Group

7. Crypto currencies

- + flinke koersstijging 2016-2017 en 2019
- + talk of the day
- + hoog opwaarts potentieel

- flinke koersdaling in 2018
- geen relatie met economische activiteit
 - risk of total loss
- veiligheid
- currency mining kost veel energie

Wrap-up

- Actieve vlieger is ook belegger geworden
- Lessons learned
 - Vantevoren missie bepalen
 - Weeg de alternatieven af tegen uw eigen criteria
 - Maak gebruik van diversificatie
 - Denk vanuit risico
 - Houd rekening met kosten
- Mogelijkheid gebruik te maken van inkoopvoordeel, kennis en toegang Vliegend fonds: netto regeling en Eagle fund

Bij verdere vragen

Pensioenservice

Telefoon: 020 426 62 20
pensioenservice@klmvliegendfonds.nl
www.klmvliegendfonds.nl

VNV

Telefoon: 020 449 85 85
info@vnv.nl
www.vnv.nl

KUNNEN WE NOG IETS
VOOR U DOEN?

Bijlagen

Investment beliefs Vliegend fonds

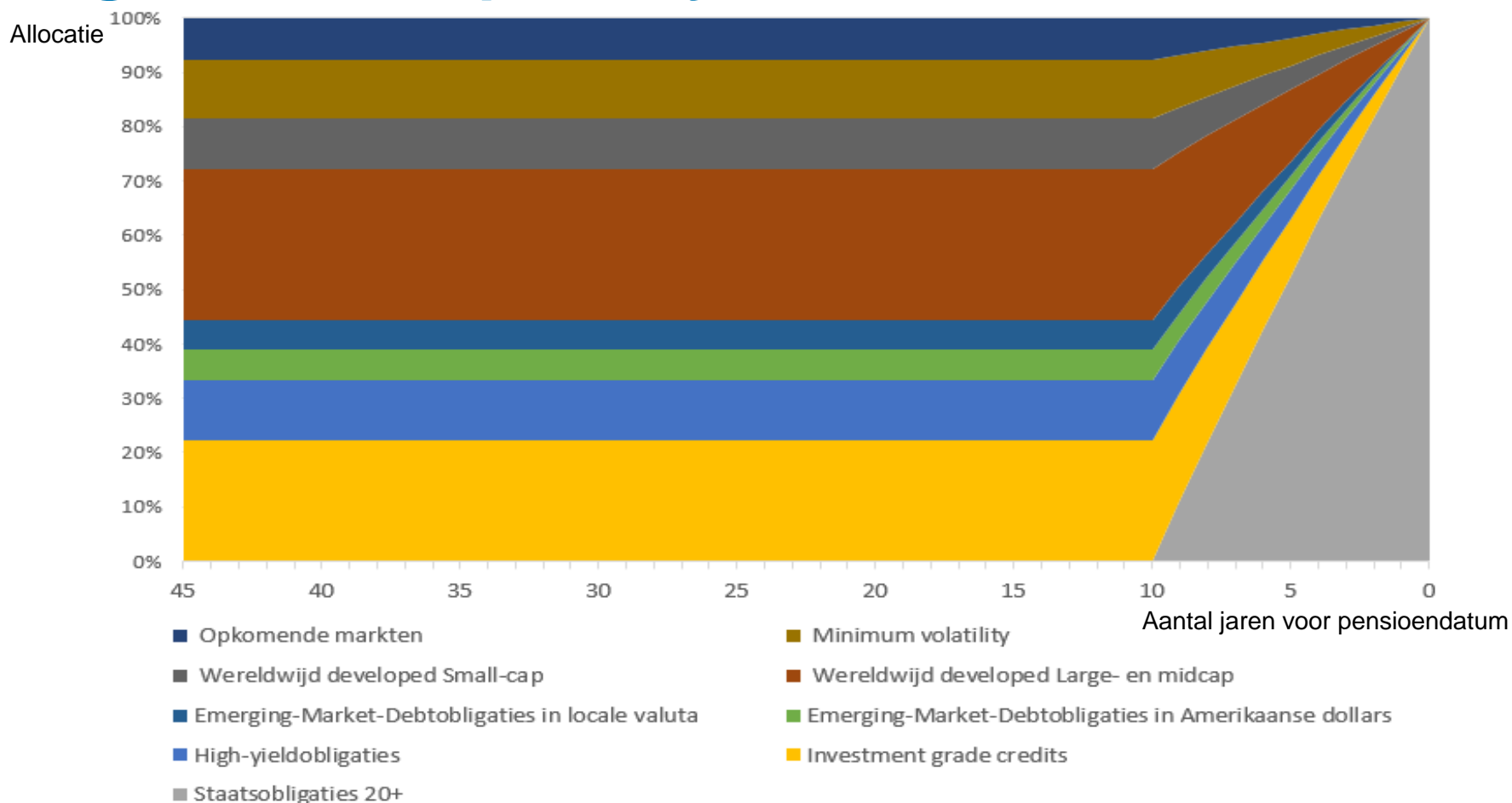
Uitgangspunten over beleggingen

1. Het pensioenfonds neemt beleggingsrisico omdat dit nodig is voor de realisatie van een welvaartsvast pensioen. Het nemen van beleggingsrisico wordt op de lange termijn beloond.
2. De strategische assetallocatie is de belangrijkste keuze in het beleggingsproces.
3. De waarde van de beleggingen fluctueert, maar het rendement tendeert op lange termijn naar een gemiddelde.
4. Het is belangrijk te doorgronden waarin je belegt. Complexere beleggingen worden niet op voorhand uitgesloten. Uitlegbaarheid en beheersbaarheid is daarbij cruciaal, dit verhoogt tevens het vertrouwen van de deelnemers.
5. Het heeft zin om in te spelen op marktbevingen door af te laten wijken van strategische wegingen en/of benchmarks, waarbij het rendement continu kritisch wordt beoordeeld.
6. Het verwachte nettorendement en risicoverbetering zijn belangrijker dan de kosten van een beleggingskeuze.
7. Het pensioenfonds hecht belang aan environmental, social en governance factoren (“ESG”) in het beleggingsbeleid, en voert dit uit zolang dit het behalen van de langetermijndoelstelling niet schaadt.

Uitgangspunten over risicomanagement

8. Risico's beoordelen is integraal onderdeel van een goed beleggingsproces.
9. Als het pensioenfonds een risico zelf kan dragen, dan hoeft hij het niet af te dekken of verzekeren.
10. Het pensioenfonds geeft aan de uitvoerder duidelijke richtlijnen mee voor de gewenste uitvoering van het beleggingsbeleid.
11. Het pensioenfonds beperkt risico's door het gebruik van leverage te beperken.

B. Beleggingsbeleid nettoregeling gebaseerd op life cycle

NB Dit is de allocatie bij keuze voor pensioen met vaste uitkering

B. Beleggingsbeleid nettoregeling

Beleggingscategorie	Huidige allocatie		
	standaard mixfonds	defensief mixfonds	offensief mixfonds
Inflation linked bonds (ILB's)	-	10,0%	-
Staatsobligaties 20+	-	15,0%	-
Investment grade credits	20,0%	15,0%	10,0%
High-Yieldobligaties	10,0%	5,0%	10,0%
Emerging-Market-Debtobligaties in Amerikaanse dollars	5,0%	5,0%	5,0%
Emerging-Market-Debtobligaties in lokale valuta	5,0%	5,0%	5,0%
Wereldwijd developed large- en mid cap	25,0%	18,8%	27,5%
Wereldwijd developed small cap	8,3%	6,3%	9,2%
Minimum volatility	9,7%	7,2%	10,7%
Opkomende markten	7,0%	5,2%	7,6%
Beursgenoteerd vastgoed	10,0%	7,5%	15,0%
Totaal portefeuille	100,0%	100,0%	100,0%

opbouwfase

uitkeringfase
doorbeleggingsfonds

Beleggingscategorie	Allocatie
Inflation linked bonds	20,0%
Staatsobligaties 20+	5,0%
Staatsobligaties 10+	5,0%
Aandelen wereldwijd developed large- en mid cap	15,0%
Aandelen wereldwijd developed small-cap	5,0%
Aandelen minimum volatility	5,8%
Aandelen opkomende markten	4,2%
Beursgenoteerd vastgoed	10,0%
Investment grade credits	10,0%
High-yieldobligaties	10,0%
Emerging-Market-Debtobligaties in Amerikaanse dollars	5,0%
Emerging-Market-Debtobligaties in lokale valuta	5,0%
Totaal	100%